

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XII. Rosa plumea, seu contemptus mundi & spiritus recollectio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

CAPVT XII.

Rosa Plunea, seu, Contemptu mundi, & spiritus Recollectio.

THOMAS Aquinas Theologiae Phœbus, de Deo sic ratiocinatus est: Potest Deus, cum possit omnia, & plures caelos pluresque mundos, illis & caelis & mundis longè pulchriores condere. Tria tamen vix possunt fieri meliora. Primum est beatorum gloria. Nihil ad omnem voluptatem vel fingi potest beatius, quam inter aeternas delicias intrare Deum, nec hoc intuitu unquam privari posse.

Alterum est Humanitas filii Dei. Absolutissimum est hoc opus & perfectissimum. Vidimus, inquit Joannes, gloriam ejus, gloriam quasi Vnigeniti à Patre, plenum gratia & veritatis.

Tertium est, cum placuerit Deo è Virgine facere Matrem virginitate penitus illasâ, non potuit majori honore afficere hanc virginem, quam cum illam esse voluit Dei Matrem. Hinc eam Collyridiani, Epiphania teste, & velut Deam coluerunt, eique collyram placentam uxorum operâ sacrificarunt.

Rectius beatus Anselmus: O Domina, inquit, nihil tibi equalis: omne quod est, aut infra te, aut supra te est. Supra te solus Deus, infra te omne illud quod Deus non est. Et istud Hebrae huic virgini ab immensâ Dei misericordiâ concessum. Hæc una ex omni humanâ gente electa omnigenis virtutibus effulgit, uti demonstrare cepimus. Virginitas abstinentiam priori capite sub oculis posuimus, ejus symbolum esse volumus Rosam gypseam. Hanc plumea Rosa sequitur, quâ Mundi contemptum, seu recollectum animi statum explicabimus.

S. I.

DE Virgine divinâ dici potuit verissimè: Erat in mundo, sed de mundo non erat. Hoc encomii divinus Magister suis discipulis assignans: Vos, inquit, de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. Virgo beatissima intra suos parietes se clausam continebat, nec se publico committebat, nisi cum id necessitas flagitaret. Hebraeus Isaias: Ecce, inquit, virgo concipiet. Hieronymus, aliique Hebraei idiomatis periti, hic virginem ritu solenni clausam significari ajunt.

Ad hoc exemplum Ambrosius: Discite, inquit, virginis, in publico non commorari. Et quia caelestis hæc virgo aliorum confortium, cognatorum etiam & parentum declinabat, ideo ad Angeli quoque ingressum pavebat: non quod Angeli non sæpius ad eam revererint, sed quod tali sub schemate non venerint. Et quamvis Elisabetha virgo trimestri sese famulam exhibuerit, partus tamen tempore cum frequentior vicinorum accursus, domum reversa, suo se conclavi abdidit. Omnium tunc sermo erat: Modestissima puella mundi vanitatibus nil penitus afficitur. Et hoc etiam virginis vestes loquebantur, quas Epiphanius & Nicephorus fuisse ajunt non è lanâ quam murex infecit, sed quæ colorem nativum retinuit. Quâ de re Cedrenus: Vestes inquit, amplexans nullo colore tinctas. Damascenus his accedens: illi vestitus, inquit, honestus, molliorem omnem ac luxum fugiens. Atque hunc non nemo columbini coloris fuisse asserit. Hæc frugalitate Romani veteres vestitum suum commendabant, quem non alterius quam nativi coloris esse voluerunt. Candidatis tantum & mundulis illis toga intractata & recens à fullone in usu fuit.

Virgo divina sole amicienda, sideribus coronanda, non hoc vestium ornatu eguit, ut quæ omnia detrimentum fecit, quò sibi nobisque lucificaret Christum.

Mundum contemnere, nec dolere à mundo contemni, artis est rarissima. Hanc nemo effracius docuit,

A quàm ille optimus è caelo magister Christus. Dum enim terram divinitus suis concionibus formaret, mundi contemptum sæpe sæpius inculcavit. Eo spectant cum consilia, tum præceptiones illæ sanctissimæ: Sine ullo mortui sepeliant mortuos suos. Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei. Et illud longè apertissimum: Vade, vende omnia quæ habes, & habebis thesaurum in calo; & veni sequere me. Et jam vicini morti ad supremam cenam suis unice mundi odium commendans: Si mundus vos odit, satote, inquit, quia me odit priorum vobis odio habuit. Si de mundo fessitis, mundum quod suum erat, diliget. Quia verò de mundo, non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. Amen, amen dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos, mundus autem gaudet.

Ita sollicitus præceptor odium mundi altissimè suis impressum voluit, unde nec illecebras, nec minas, nec blandimenta, nec tormenta metuerent.

Utroque excelluerunt, non duodeni solum Apostoli, sed innumeri alii horum discipuli, quos venissimum nomine contemptores mundi appelles. Scripserat Arcadius Imperator Arsenio, quem olim præceptorum habuit. Erant hæc litteræ humanitatis & officii plenissimæ, quibus Imperator cum preces tum consilia exoptabat Arsenio. Neque erubuit Arcadius jam Angustius suum scelus, quod olim in Arsenium conceperat, tangere; cuiusque veniam infimis precibus rogare: adiecit super munus verè regium, totius Ægypti vicesgalia. Hæc objectâ offâ, non solum placandum Arsenii animum speravit, sed ipsum etiam ad Imperii administrationem societatem evocandum. Ita Imperator Eremicolum rogavit, dignaretur una secum, & Imperii oneribus gravari, & honoribus frui. Sed Arsenius, eremidulcedine jam gustatâ, hæc omnia tam generosè contempsit, ut Caesari nec scripto quidem responderet, licet id impensè cupienti, sed hæc paucula jussit reantwortari: Detestamur Deus nostris erroribus. Ego quidem mundo mortuus sum; pecuniam constituere mei muneri non est, neque enim mortui nummos tractant. Aeterna cogitare, id unum ad me spectat. Hoc ad Imperatorem relatum. En nobilissimum mundi contemptorem, qui nec rogatus fuit, & rogatus ab Imperatore pristinam sortem ne sperneret, manum tamen ad aratrum missam, minimè revocavit: Mundum res sibi suas habere jussit, calum ipse oculis, calum animo expetit.

Ægrè hoc tulit stygius coluber: quare alio usus est stratagemate, ut hunc mundo mortuum ad vitam evocaret. Venit ergo Magistrianus è paternâ domo, qui patris jam mortui testamentum afferens ad Arsenium: Pater tuus, aiebat, senator nobilissimus jam factus fundus est: & en testamentum, quo te heredem ex asse scripsit. Arsenius testamento manum injiciens, jam jamque illud laceraturus erat. Cum alter ad pedes ejus provolutus: Oro te, inquit, per omnia sacra, ne id facias, quod mihi capite luendum foret. Cui Arsenius: Ego prius inquit, mortuus sum quam pater meus: quâ ergo ratione mortuum mortuus heredem scribit? Tolle, quidquid hoc scripti est, & abi. Ita testamentariâs tabellas Arsenius remisit, quâs nec inspicere quidem dignatus est. Hoc est mundo medium digitum ostendere.

Huic ita mortuo maximus aliorum præceptor religionum virorum numerus accendendus, quibus voluptati est non tantum spernere mundum, sed & sperni à mundo. Ex ore omnium horum pronuntiat Paulus: Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Perinde si diceret: In unâ eadèque cruce mundus & ego confixi sumus. Mundus mihi tergum obvertit, & ego mundo. Par pari. Alter alteri amicum oculum impendere nec vult, nec potest. Simul quidem & conjuncti, sed tamen etiam distinctissimi sumus; neutri cum altero commercium est. Me mundus, ego mundum odi & detestor; alter alteri crucifixus.

Tria vix
possunt
fieri me-
liora.

1. Beatorum
gloria.

2. Humanitas
filii
Dei.

3. Majore
honore
non potuit
afficere
virginem
Matrem
quàm cum
voluit eam
esse matrem
Dei.

† Epiph. h. e. 7. 8.

1. Joan. c. 15.

v. 19.

Isa. cap. 7.

v. 14.

Vestitus
B. Mariæ
fuit honestus.

Seu cinerei.

Philip. c. 3.

v. 8.

Christus
mundum
contemnere
præcepit.

crucifixus est. Paulum plurimi etiamnum felicissimè æmulantur.

§. II.

Fir in Siciliâ in Mamertinâ tirocinii domo Vincentius Morellus, qui mortuâ uxore cum duobus filiis religioni se addiderat. Hic certæ rei causâ in patriam missus, tertium filium in publico carcere invenit, cui opem imploranti negavit id sibi jam religioso licere. Possit ipsum, si vellet, ex his quæ inopibus ferret, partem capere; plura præstare non esse sui juris. Profecto & isto tam mundo quam affectui mortuus, sanguinis nexum, quod difficillimum est, percutit. Huic addendus & ille, ad quem cum consanguineus revivisset, nec tamen agnosceret quem videbat, ille occasione arrepta mortuum esse dicebat qui quæreretur. Cum verò parum credulum haberet hominem, eum in templum traxit, & mortuorum cavernam insitens: Hic, inquit, illius sepulchrum est ubi scilicet sepeliendus. Itaque doloproluxiora cum cognato colloquia præcidit.

Non tacendus nobis contemptor mundi maximus, & impostor religiosissimus Senatorii ordinis Alexius. Hic cælo admirandus juvenis in ipsis ædibus paternis immixtus sustinuit exilium, inter opes inopum & mendicorum postremus, inter delicias famelicus, in herili domo servorum ultimus, in oculis sponse castissimus, in manu parentum orphanus, in patriâ exul & peregrinus, in vicinâ honoris abiectionis, annis septendecim notus & ignotus, dum Romæ agebat, Româ profugus, irrisor mundi artificiosissimus. Hic verissimè de se dixerit: *Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.*

Neque verò difficile illi est contemnere mundum, qui didicit contemnere seipsum: neque ille unquam indignabitur, & fremet contemni se ab aliis, qui suipsius contemptor est maximus. Nihil hoc novi est, sapientem sperni ab insanis. Sprevit Achillem Therites Homerum Zoilus, Augustum Antonius, Virgilium Evangelus, Ciceronem Calvus. Et quod ex Evangelio discimus, quodque est maximum, Servatorem Christum Herodes hominum pessimus sprevit. Quid hoc contemptus nocuit, vel contemptoribus profuit? Nihil gloriosius est, quam à mundo aut mundi amatoribus contemni. Hos contemptus sanctissimi viri cum curâ & studio ambiverunt. Dulcius illis fuit in domo Dei abijci, quam habitare in tabernaculis peccatorum, & cælo attolli.

Quiritium alii villas, porticus, theatra, thermas, aliâque insana ædificia struxerunt; Gregorius prius Senator, dein Romanus Pontifex, non populari auræ, sed pietati & sanctimonie addictus, in Siciliâ sex condidit cœnobîa; unum Romæ, in eum usum vertendo paternam domum. Viscit hodieque is locus in monte Cælio, inter vetustatis vestigia. Hoc ille sibi fabrefecit gymnasium exercendæ pietati, hic sacris operatus, hic & mundum, & quod difficilissimum, seipsum didicit contemnere, hic sua omnia pauperibus impendit; caleavit terram, ut possideret cælum. Multa quidem multis dilargitus, sed plura omnino & meliora est adeptus.

Gregorio hic adnumerandus omni jure Orinius Gallicanus vir consularis longè illustrissimus, post Cæsares & Augustissimos Imperatores proximus. Nam privaræ fortunæ renunciare facile est; sed à divitiarum culmine honorumque fastigio sponte decedere, difficile proptus & arduum. In quo genere multo maximam consecutus est laudem Gallicanus, qui Romani Dux exercitus post Sauromatas, Gothos, Thraces, Dacos Scythasque armis domitos, Constantiam Constantini Augusti filiam sibi matrimonio locatam, ac bene convenientem cum immensis opibus reliquit, contemptor mundi generosissimus. Quod ipse, quem contempsit mundus, non potuit non vehementissimè mirari. Nam Gallicanus ex Urbe ad ostia Tiberina secedens, homi-

num infimorum servitiis se totum consecravit, pauperum pedes abluit, mensam iis posuit, aquam manibus infudit, agris sollicitè ministravit, ceteraque pietatis officia exhibuit. Cujus rei famâ orbe toto divulgatâ, multi undique illuc confluerunt, ut liceret vel videre virum Patricium, Consularem, Triumphalem, Imperatoris generum ad infima ministeria sponte suâ abjectum. Quo mundi contemptu Gallicanus id effecit, ut palmam coronamque Martyrum Alexandria felicissimè sit consecutus. O Gallicane, ô tæterque quaterque vel hoc uno mundi contemptu beatissime Gallicane! Desisti gener esse Cæsaris Constantini Magni, & factus es miles Christi crucifixi: fuitque tibi multo & utilius & gloriosius, cælesti subesse militiæ, quam præesse Romanæ.

§. III.

Sed instituti mei non est omnes mundi contemptores in censum redigere. Quis enim verò id possit? Hos tales triumphos quotidie spectamus. Grandi numero quotannis nobilissimi adolescentes ac juvenes parentibus valedicunt siccis oculis, vultu constanti: prædia deferunt, purpuram abijciunt, aurum aliis relinquunt, honori nuntium remittunt, omnes mundi delicias non tam præcindunt, quam abruptum, patriæ memoriam excutunt, mortalia omnia fastidiunt, evolvantque sub signa Christi, ubi pro chartulis lutoris librum, pro torque & annulis flagella & fæcum, pro lautioribus mensis jejunium, pro plumis & molli toro rigidum lectisternium, pro largiore somno matutinum pervigilium, pro cessatione ac feriis laborem assiduum, denique pro deliciis amplexantur crucem volentes lubentes: nec habent, quod minus doleant quam mundi delicias evasisse, jamque illis unica est voluptas, omnibus carere posse voluptatibus.

Nisi quotidiana hæc essent, esse miracula diceremus. Sunt hodieque in oculis viri principes, qui in Regum ac Imperatorum aulis emicabant paulò antè, plurimis iisque honorificentissimis per Europam & Asiam Legationibus perfuncti, nunc lacernâ trita indui inter adolescentes tirores vilissimæ, quæque ministeria cum voluptate obeunt, & tenui salino ac brevissimâ cenulâ contenti suavis esuriunt, quam olim sint epulari. Vidi ego ipse meis oculis virum Jurisconsultissimum in religiosâ domo infra mensas genibus reptantem, micæ ex more studiosissimè convertere. En mundi contemptum. Nam eruditus vir iste (quod facile crediderim) dum ei Bartolus & Baldus in manu erant, si quis aureos plenâ manu sub mensam abjecisset, nec quidem aureos ita collegisset, ut postea collegit micas, cum pavimentum perreperet.

Sed hic animum subit, quod Paschasius, Ruffinus & Pelagius narrant de duorum Ascetarum colloquio. Aliter illorum dixerat: Ego jam mortuus sum mundo. Quem socius memorando dicto concutiens: Amabo te, inquit, circumspecte, ne tibi ipse præfidas, & in foveam belluas. Nam etsi videaris tibi jam mortuus mundo, diabolus tamen nondum est mortuus. Hic non septem duntaxat artium magister est, sed innumerabilium.

Sic est profectò. Nec possum hic, quin altum ingemiscam, cum secretâ astimatione penso, quanti contemptores mundi, qui sibi jam Samsones videbantur, a Dalila turpiter attonsi inter amplexus mundi miserè perierint.

§. IV.

Avdite adolescentes audite juvenes & viri, audite senes. Si qui vestrum fortasse dixerint. Ego mundo jam sum mortuus; idem ego vobis, quod Asceta ille socio, in aurem insusurravero: Sed diabolus nondum est mortuus. Fuerunt non pauci, qui mundum à se consputum paulò post blandissimis osculis salutârunt, & ejuratas delicias toto amplexu receperint. Suave illis

Xxx 4

videba-

videbatur bis perire. O inconstans mundi contemptor, quam cœpisti bene, quam malè finisti, non finiendo bene! Audite ex innumeris unicuique, quod dicta firmet explorata fide.

Anno millesimo quingentesimo septuagesimo octavo, in Brasiliâ in urbe Sebastianensi homo minimè plebeus à Josepho Anchietâ enixè petiit in Societatem Jesu admitti. Id verò se promissit facturum Pater, modò is negotia, quibus etiamnum implicitus tenebatur, transgessit. Transgessit. Interim humanæ prosperitatis & mundi amor cor hominis suavissimè pectentare; religionis onera, ut intolerabilia, exaggerare; obedientiam strictissimam, paupertatis & castitatis leges difficillimas repræsentare; subjicere sensibus intermortuos honores, & æternam voluptatis fugam; continuos labores amplificare, menti omnia ut asperissima objectare, sic sensum omnem religiose vitæ cogitationem abolere & extirpare. Haud ita multò post Josephus homini fit obviam, & humaniter quærit: Ecquid ex humanis se triciis expediisset. Ille malè sibi conscius ore trepido verba componere, effugium quærere, mutatum animum vel le tegere. Quod ut testius faceret, amplioribus titulis, quam par erat, Patrem compellans, se quidem impedimentis ait jam esse liberum; ceterum statuisse in Lusitaniam redire: Illic in patriâ denuò Societatis se candidatum fore, & verò etiam in Societate moriturum. Frons bona, verba speciosa, mens alia. Intellexit Josephus hominis inconstantiam, vultuque ad severitatem composito, humerum proximè assilientis manu leniter pulsans: Sodes, inquit, quod de professione, ais, venies quidem in Lusitaniam, tamen neque in patriâ, neque in Societate, sed in Brasiliâ morieris, & eo mortis genere, quo dignus est qui Deum invitante spernit. Si habuisset fidem monitis, nã ille sibi optimè consulisset. Sed debebat aliis, opinor, inconstantie documentum. Rediit ille in Lusitaniam, & inde Brasiliam petiit. Dum iter per montes facit, à comitibus seu destitutus, seu quo casu abjunctus, nusquam comparuit. Evolutò demum anno cadaver ejus arefactum ad ingentis rupis radicem repertum, & agnitus est. Res testatissima est infiniti ejuscemodi tragediis.

Hæc is præmia debentur, qui mundum, quem cœperant contemnere, denuò amplectuntur; qui Deum, quem cœperant amplecti, denuò contemnunt. Fidem Deo datam fregisse impunè fuit nemini.

Addo. Juvenis non solum mihi notissimus, sed etiam quia è condiscipulis meis, familiarissimus, animi modesti, sed tristioris vultus, nec ingenii multò lætioris, mundum nauseare cœpit ingenti spiritu: dixisset sub prima melioris vitæ initia inter cælités referendum. Nam ubi longo itinere tirocinii locum attingit, hospitem illius urbis monuit, epulum quam posset lautissimum pararet, mox optimates adfore convivas, & ne falleretur, grandi numero. Juvenis ipse quaquaversum excurrens è triuius undique mendiculorum infimos coëgit. Hos ipse velut signifer omnium in hospitium adducens, & patri-familias sistens: Atque hi sunt, inquit, optimates meos curemus, ne quid desidat omnem lautitiam. Accumbitur, estur, bibitur, fami ac siti libertas summa permittitur; principes, non mendicos diceres. Postquam exenpta famè epulis, convivator omnes ad patientiam brevi cohortatione instructos cum liberali stipe dimisit, ipse ad tirocinii domum abiit. Hic prima omnium rudimenta ponebat, mundi & sui ipsius contemptum eximium: hic cælum & æternitatem ita versabat animo, ut eum edita magnarum virtutum exempla (& nihil as-fingo) plerisque charum conspicuumque fecerint, atque si de meo sensu fatendum est, potuit mihi, ut condiscipulo suo, in paucis sanctus videri. Eum annis compluribus sacra familia eduxit; post autem, ubi minimum metuebat, amisit. Quippe in itinere campestri animum

A nescio quæ tristitia nubes obruit; quæ repente omnem hominis sanctitatem ita expugnavit, ut induvis curtis, certè mutatis, fugam denique in patriam adonit. Ubi pristini omnis instituti, aut inmemor, aut contemptor, paucis à fugâ mensibus vindicem Numini iram excepit. Malis enim cœpit se non solum moribus, sed & artibus dedere: ita ut cum vera illum pecunia deficeret, adulterinam furtim producere, eaque Rempublicam polluere cœperet. Verum ut nemo unus, nec diu, nec omnes fallit, in principe quadam urbe comprehensus, luerèque jussus, inter licetorum carnicumque manus, cum duceretur, ausus est veterem suam præteritæ fortunam conferre: ac palam illacrymatus, ab edito pegmate, sive (ut sanè erant) à funeralibus illis corporum solitis ad populum perorare: se perdidit suæ, desertique nuper Numinis penas solvere: ac jam tum, ubi vitæ illius insignia exuisset, visum se sibi, omnem honestatem, Deumque abiecit. Factum proinde detestatus ferrum recepit & occubuit.

S. V.

O Munde immodissime quam fallax es, etiam cum verissimus videris. Quod Judas Icarioris in oliveto paritidarum agmini dixit: *Quemcumque osculatus fuero, ipse est, tenere eum;* idem suis inimurmurat mundus. Hunc invadite, hic ipse est in victimam trahendus, quem amico osculo salutaveris; hunc tenere, & ducite cautè, ne evadat. Sed mundum nemo gloriosius vincit, quam qui contemnit. Mundi illices sunt, aurum, gloria, delicia, venter. Contemnite. Quid enim aliud ista sunt nisi terrarum ilia, canorus aër, popina vermium, picta & bella sterquilina? Spernite. Christus dies est, qui vos alet: Rex est, qui ornat: laetus est, qui satiat: speciosus est, qui felicitatum omnium cumulos largietur. Mundi gratia

Vitrea est, qua, cum splendet, frangitur.

C Omnia mundi fluxa & instabilia; amicitia illius infidiosissima. Vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Mundus *Prodigus & stultus donat, quæ spernit & odit. Diruit, edificat, mutat quadrata rotundis. Quod petit, remittit, repetit quæ nuper omisit.*

Aman nuper ex infimo loco evectus ad summam in Africâ suæ regi regno potentissimus, & pene ipsius regis rex Subito mutavit dolus, & Aman illucit pendit funis in alto. Christus suos è cruce in paradysum, mundus suos è paradiso in crucem transfert, & crucem plerumque altam æternamque. Ite nunc, & mundo fide. Sejanus Imperator, alter Tiberius & ipse pene Imperatoris Imperator, omnia potuit quæ voluit. Brevis favor & amor in odium venterunt. Tandem Sejanus ab ipso Tiberio, potentiam ejus auctiorem metiente, desertus & proditus, ad Gemonias scalas abjectus & unco tractus est. Ocellus ante Cæsar, nunc hostium primus: nunc omnium pedibus calcatur, quem prius nemo non adorabat.

Ardet adoratum populo caput, & crepat ingens

Sejanus: — sed quæ præclara & prospera tanti

Ut rebus lætis par sit mensura malorum?

Belisarius quid? post ingentes de barbaris victorias à Belisario Justiniano Imperatore oculis orbatus, è tuguriolo stipem à prætereuntibus emendicans: Viator obsecro, clamabat, da obolum Belisario, quem invidia cecavit, non culpa. Ite nunc, & mundo fide.

Thomas Morus vir longè integerrimus ad Henrico Thomas Anglorum Rege præmium laboris sui tulit securum, quæ cæsus est. Ite nunc, & mundo fide. Nostro hoc ævo illustrium exemplorum plena sunt omnia. Non desunt oculi, nunquam deerunt hæc talia spectacula. Nimirum mundus constantissimè inconstans est; hoc uno sibi semper similis, quia semper perfidus. Ite nunc, ire o mundi alumnuli, & clientuli beati, ite, & mundo fide. Ita scilicet feles in speciem mites & ludibundæ, postquam

postquam plusculum cum musculis colluierint, eosdem ipsos & necant, & devorant. Hæret hedera tenui ramusculo vitis & cucurbita ulmo & brevi cerne ruina. Omnia in mundo tremula, lubrica, pendula:

Et subito casu, quæ valere, ruunt.

O vitreos mundi favores! Hodie mundus delicias offert, cras aut perendie quisquiliis; hodie molliissimum cervical subicit, cras ad rigidum tribunal rapit: hodie se protectorem gerit, cras impugnatores senties: hodie donatis te augeat, cras ipsa libertate spoliaberis. Mundo fidat, qui suaviter decipi desiderat. Verissimè dixit sapientissimus scriptor: *Isa est summa sapientia, per contemptum mundi tendere ad regna caelestia.*

Non ego hic auctore syllabo Calybitas, aut Franciscos, aut Columbanos, aliisque mundi contemptores illustissimos, non Catharinas, non Agnetes, non Cæciliās percresebo. Unum addo, & finio.

Anno Christiano millesimo quingentesimo octogesimo tertio, unus aliquis è primatibus Jurisconsultus, in religiosam sese familiam dicavit: cumque is iter necessarium per patriam haberet, mater cum magna matronarum catervâ, atro habitu, passis crinibus obviam itit filio, cuiusque pedibus advoluta rogavit, ne matrem desereret. Sed vi graves eundem ad aliquot millaria comitati sunt, ut aliam ei mentem inicerent. Sed iterit miles Christi inconcussus, divum Columbanum æmulatus, qui matrem in limine jacentem & plorantem Hieronymi, in dō Christi consilio, transtulit. Vox Domini est: *Sequere me, & dimitte mortuos sepelire mortuos suos.* Verissimè hæc summa est sapientia, per contemptum mundi tendere ad regna caelestia.

§. VI.

Nemo veriùs contempsit mundum, quàm qui à mundo maximè cultus, hunc cultum omnem generosâ indole irrisit. Hic ego aliam Mariam summi nominis feminam Imperatricibus, Reginis, Principibus feminis ideam, imò & omnibus Deiparæ cultoribus imaginem exactissimam sub oculos collocare opere pretium existimo. Periculosa laus quæ vivis impenditur. Laudare mortuos Siracidæ consilio, non tantum ad commendationem tutissimum, sed etiam sæpe ad imitationem saluberrimum.

Maria Archidux Austriae, Rheni Palatina, utriusque Bavarie Dux, & quondam Serenissimi Austriae Archiducis Caroli conjux, Augustissimi Imperatoris Ferdinandi II. mater, &c. singulari cultu ac pietate (quod hoc loco maximè observandum) in matrem Domini ferebatur. Hinc quotquot sanctimoniam & religionem nobiles per orbem ædes Matri virginis sunt dicare (sunt autem quamplurimæ) tot pæne suâ munificentia coluit & ornavit Archidux Maria. Testis in Bavariâ jam ipsis in cunabulis virgunculæ adhuc religiosi studii cultus *Mons sanctus*. Testis Oettinga, divina Virginis præsidio ac beneficiis clarissima. Testes in Styriâ *Cella Mariana*. Testes remotiores illæ, & orbe toto nominatissimæ, *Lauretana domus* in Italiâ, *Montis Serrati* in Hispaniâ, *Chastocovæ* in Poloniâ, & aliæ denique, quas illustribus suæ liberalitatis monumentis præfens, abens Archidux Maria illustravit. Testes demum religiosæ Partheniorum Sodalium Congregationes, vel quæ in Bavariâ, vel quæ Græciæ florent. Hic certè Augustum suum nomen Princeps est professâ, hic Serenissimos liberos censerit voluit, adeoque magnâ voluptate præsidere vidit, hic omnes Sodalium statas ac solennes religiones ita constanter & exactè tenuit, obivit, excoluit, hic tot suæ magnificentie pignora reliquit, ut vel ab unâ hac Mariam Sodalitii gratiæ amore, cultu, *Maria* nomen meruerit.

Res gestas hujus Heroïnæ alibi locorum carmen eruditum & emblemata varium celebravit. Nos hic solum gradimur pede, quem paullulum lubet protollere, non

tantum ut ubique gentium suus stet virtuti honor post funera, sed etiam ut nostris misceamus Rosis Archiducem Mariam, omni virtutum genere fragrantissimam Rosam, & reverâ dignam, quæ ad accendendum imitationis studium oculis omnium proponatur. Numcramus tam odoriferi floris folia.

I. *Humilitas*, seu animi submissio, & modestia in sensu, inter virtutes si non summa, ceterè prima & dux altarum. Hic Cassiodori optimam vocem exaudio: *Sic est in Principibus Humilitas gloriosa, quemadmodum in mediocribus odiosa jactantia.* Probè se Archidux Maria circumspiciebat, in seipsam descendebat; pernoſcebat mortalem se natam, utique & morituram deprehendebat, cavebat ne alterutrius fortunæ vel splendore vel caligine pius ille perstringeretur intuitus; impressum altè prælagium animo aiebat, quod Plantes comminabundus occitit Principibus: *Ego dixi, Dii estis; vos autem sicut homines moriemini.* Denique his cogitationibus

Virtutes:
1. Humilitas.

Psalm. 81.
v. 6. & 7.

ad omnem sui despicientiam se componebat, & cum in aliis officiis Christianis vinceret æquales, in hac humilitatis contentione quotidie superabat seipsam. Ex hoc fonte incredibilis in despicabiles ac miseros homines facilitas, pari cum charitate juncta emanabat. Nosocomia & pauperum tabernacula frequentius an studiosius adierit, definire non ausim. Ibi verò tanquam in regno suo triumphabat Humilitas. Non vultum obducebat, non avertebat oculos, non pelibus aut manicis involvebat manus. Neminem horrebat, non scabiem, non frædiores morbos declinabat. Solabatur singillatim, prensabat etiam non minus seriò ac benevolè, quàm parentes solent suos liberos. Nunc ulcera suis ipsa digitis contrectabat, quod in sanctissimis viris ac feminis miramur, nunc puris eluviem comprimebat. Cibum deinde Princeps instruebat ipsa, dividebat, pauperumque trepidas manus ad patinam ducebat. Famulabatur matris exemplo filii & filie, & sollicitum in hos egenes Christos amorem à Serenissimâ parente suaviter & efficaciter discebant, oculis & auribus hac disciplinâ imbutis. Pergebat interim mater, quadras & lances, & opsonia subiciebat, pocillabatur, lectos postmodum non levi brachio adornabatur verbo, ancillabatur. Jis etiam, qui à fortunâ vel miserâ pejus multati, pecuniam sine teste, velut aliud agens, cautè ac præter ordinem in sinum conjiciebat aut in manum, ut & suæ gloriæ, & alienæ simul invidiæ unâ fidelâ obstrueret Humilitas. Neque hæc tantum in mendicorum tuguriis, sed & domi egit semper Archidux Maria, & à Serenissimis liberis agivoluit. Tantum aberat à primo ejus limine omnis fastus & superbia. Nimirum hoc est mundum contemnere, hæc illa fides oculatissima, quæ Christum in suis agnoscit; hæc vera sui despicientia, hæc Humilitatis illustissima sunt paradigmata. Humilitas honorata Bernardo grande fuit miraculum. En Rosam vel ab unico eoque primo folio æstimandam.

Erga pauperes & ægros obsequium.

II. *Religionis amor.* Divinas ædes assidue frequentabat Archidux Maria, ad sacras aras prolixè ac palam adolvebatur, supplicationes solennes sæpissime deducebat, in quibus ita cum liberis Serenissimis aderat, ut hoc spectaculi à peregrinis miraculum, à vulgo stuporem, à piis subinde lacrymas, à sequitoribus etiam approbationem extorqueret, ut denique Augusto pietatis exemplo commoveret universos. Placet etiam verbum ore aureo dignissimum, in immortalis memoriæ tabulis ad amante signandum adjicere. Movebatur res quæpiam non summi momenti, iis tamen, qui nomen priscæ religionis salvum vellent, offensionem non levem paritura. Hic Archidux Maria velut murum ahenum pro domo Dei sese objiciebat, & cum imperio non satis posset, opem à Constantiâ sumebat. Sanctè igitur ac graviter palam etiam affirmabat, se potius compositis in dorsuariam corbem liberis, iisque in humeros assumptis, avi-

2. Religio-
nis amor.

Erga fidei
Catholicâ
constantia.

succedebat lectio huic Principi familiarissima æque ac jucundissima, quam etiam inter epulas, cum corpus privatum reficeret, sibi voluit adhiberi. A prandio discussis negotiis statim ac dilucida redibant orationum intervalla; ad noctem rediit illa pervigil, de qua loquimur; lucerna, & cum illa præteritæ diei discussio, examen conscientia, precationes alia, ex propria Principis religione assumptæ, præ illa ac diuturna. Inde noctis conticinium & quies; tenebræ nunquam: pervigilabat enim constans lucerna, neque oleum & operam perdebat felix hæc pietatis administrala. Nam ubi de more Archidux Maria expersigebatur, mox ad precum libellum, qui semper ad manus, & ad oratoriolum, quod immincebat lateri, se lectulo subducens, conferebat. Hinc vota, hinc gemitus & suspiria, hinc precationes & sancta desideria, hinc ea quorum fidelis lucerna illa & taciti patres, & muta noctis silentia fuerunt conscia. Simili religionis nomine Gregorius Magnus laudat Symmachi Romani Consulis filiam. Hæc marito mortuo religiosissima jam vidua noctu gemina candelabra ad lectum habuit lucentia, quæ nocturnas preces adjuvarent; neque enim solum spirituales, ait Gregorius, sed & corporales tenebras amica lucis oderat. Laudant alii Aristophanis, Epicteti, Cleanthis, Demosthenis lucernas; extollant Theodosium Orientis Imperatorem, cui ad historicas lucubrations lucerna fuit, quæ suo se artificio movebat & alebat, oleumque sibiimet affundebat, ut quod flammula pastu assiduo hauserat, instauraret, ne ministri ob nocturnum famularum infomniæ vexarentur. Laudanda hæc omnia; his tamen omnibus, si quid rectè iudico, Marianæ lampadis jubar videri debet illustrius, quod illud non ad eruditionem profanam, sed ad solidam Christianamque pietatem Archiduci Mariæ præluxerit.

§. VIII.

VII. Vera pudicitia. Pudicitiam inter aulæ delicias & luxum tueri integram, difficile negotium. Ubi mollior vestitus, liberalior somnus, copiosior victus, ubi licentiores excurrunt oculi, minus adstrictæ sunt manus, & ipsa vivendi ratio delicatior, ibi cura pudicitia longè difficilior. Ea enim virtuti huic indoles, ut inter dura & aspera servari possit sanctius, quam inter mollia & amena. Flos est tenerimus pudicitia, solo tamen gaudet asperiore & minus pingui. Et olim certè jactabatur vulgatum illud: Exeat aula, qui vult esse pius, qui pudicus. Hoc igitur illustre, hoc aureis gemmisque notis dignum, tantum in unâ hæc Heroïnâ virtutis & industriæ fuisse, ut in amplissimo suo Parthenone, gymnæcio nobilissimo, ætate, formâ, opibus, deliciis, omnibus denique nominibus regum in morem florente, in violatam integritatis exstimationem possideret; eamque tantam quantam vix inter paupertatis angustias sit reperire. Hoc Archiducis Mariæ fuit ingenium, ea viguit domestica disciplina, ut provocare liceat ad ipsam famam, quæ Archiducalis gymnæcii alumnas virgines tam prolixè simul ac gloriôsè semper est profecuta, ut is felicissimum se matrimonium contraxisse crederet, qui ex illâ Palatinâ familiâ domum duxisset uxorem. En Rosam pudicitia laude insigniter odoriferam.

VIII. Humanitas & Clementia. Perlarum Reges ventositate misere vanitatis, ut Rupertus loquitur, eò progressi sunt, ut adorari se vellent, suos mancipiorum pæne loco numerarent, sui videndi copiam non temere vulge facerent, terramque regis pedibus attingere nefas ducerent; si quis injussu regio eos accederet, propiusque subiret, capitale id ei esse juberent, ut scilicet plus homine putarentur aliquid habere. Statira tamen Artaxerxis Mnemonis conjux volente conjuge eâ fuisse clementiâ & facultate, ut cum prodiret in publicum, lectici patente veloque latè reducto id faceret, quò ad eundem omnibus ac supplicandi locus esset. A simili hu-

Amanitate & clementiâ commendatur Archidux Maria; hæc facillima fuit aditu, qui ad eam pronus semper & patens, iis etiam qui alias solo tenuitatis, miseriarum ac vilitatis suæ meritis à Principum limine adeoque aspectu solent arceri. Nihil illa ferebat iniquius, quam Majestatem suam inhumano fastu afflatam. Procul ô procul toto cælo ab Archiduce Mariâ typhus ille Perficus. Meminerat, Principes, & qui in summo Magistratu sunt, tam studiosè inferioribus accedere debere, quàm benevolè ipsi vellent à Deo admitti. Sciverat illa Principum accessus miseris non obstruendos, aures neutiquam obsepiendas, si quidem & ipsi cuperent propitium & facile Numen invenire. Reverà hoc in genere Deus plerumque mores humanos induit, repellit eos, qui à se alios repulerant; non audientes nec ipse audit. Quod inter plura sapienter Justinianum Imperatorem admonuit Agapetus. Hinc Imperator iste singulari prædictis comitate cuius facillimè adeundi & compellendi se potestatem faciebat. Adrianus Imperator erga humillimos etiam mitè civilis & humanus, detestabatur eos, qui dicerent: Principis Majestatem ubique servandam. Trajanus Imperator monentibus amicis, quòd parum memor Imperatoris Majestatis, nimium sese omnibus exponeret: Talem, ajebat, præstabo Imperatorem privatis, qualem optarem ipse privatus. Meminerat Archidux Maria, à Maximiliano I. Austriaco, Principe humanissimo, verecundos & timidos ita quandoque animatos, ut à liberè velut filii cum parente, quod vellent, pertractarent. Meminerat, Rudolphum I. Cæsarem Austriacum hæc verba ad suos usurpare solitum: *Sinite homines ad me accedere, neque enim ideo ad imperium erectus sum, ut arcus circumclusus delirescam.* Meminerat, janitoribus Imperatoris Antonini, ideo Pii, plus olim laboris fuisse in admittendis hominibus tenuissimis, quàm in submovendis ponendum. Meminerat hæc Archidux Maria, eaque omnia uno suo exemplo præstabat. Admittebat supplicabundos ad lecticam, & ad manum cum Statira, ad conspectum & ad aures cum Rudolpho, ad domum & ad penetralia cum Antonino; nec tantum admittebat, sed ad Serenissimos Archiduces Carolum maritum, Ferdinandum filium adducebat, interpretem agebat, anxie, velut suam ipsa causam peroraret, miseros commendabat. Subinde gemitus, præque inter singultus & suspiria querelæ, ipsæ etiam lacrymæ obtestantibus comites nonnunquam accedebant. Quandoque, quod obstupescas, flexis genibus Archidux lentam paululum ac difficiliorem misericordiam extorquebat. Non hinc ad calculum revocandum, quoties & quibus Archiducis Mariæ benignitas saluti fuerit, quàm multos omnis ordinis ac sexus à morte ac luctu, à capitis & famæ dimicatione ad vitæ & existimationis, lætitiæque integritatem revocavit. Habemus Rosam florum omnium verè Reginam.

IX. Eleemosynarum largitas. Hic multa paucis licebit exequi. Infinitas eleemosynas in pauperes erogavit Archidux Maria. Senferat hæc beati Pontificis Leonis monitum, & sibiimet quasi totidem syllabis imperatum acceperat: Idcirco te Deus abundare voluit, ut per te alius non egeret. Quâ in re auream Tobia præceptionem fidelissimè servavit: *Quomodo potueris, ita esto misericors.* Si multum tibi fuerit, abundanter tribue. Non damnavit opes tenebris, nec antris abdidit divitias, sed in multos, Seneca dicto, liberalitatem suam censurâ dividendam; nec legnis aut lena id factitavit, prompto liberòque animo in egentium turbam sua munera effudit; abundanter tribuit. Nec domi tantum & in urbe liberalitatis hujus fontes sunt enati, peregre quoque cum iret, munificentia suâ retinens dispersit, *dedit pauperibus: Vbi- cunque, ait Seneca, homo est, ibi beneficio locus est.* Hic verò dicitur: *licebit ibi beneficio locus fuit, ubicunque Archidux Maria fuit.* Quamquam & solis instar ibi sæpius arcana

Accessus
ad eam
omnibus
patens.

Patronam
se gerebat
pro pauperibus.

Eleemo-
synarum
largitas.

Tob. cap. 4.
v. 8.

Ps. lxxv. v. 9.
Seneca de
benâ viâ
cap. 24. mi-
hi pag. 247.

Omnia
pietatis in-
strumenta
vel neces-
sariis a-
mulera in-
ter elemo-
synas nu-
meravit.

arcana & beneficia vi sentiretur, unde splendore ac ma-
jestate plurimum abesset. Nec solum pecunias & argen-
tum, sed etiam vestes, esculenta, poculenta, medicinas,
pharmaca, precum libellos, icones sacras, omnia deni-
que vel pietatis instrumenta, vel necessitatibus amuleta
inter elemosynas censuit numeranda. Hæc enim quo-
tidie plenis calathis Maria in egenos sparsit. Difficile
est vel lingua vel calamo satis efferre, quoties, quam lar-
gè nudis vestitus, famelicis cibis, peregrinis comitea-
tus, viduis census, scholasticis sumptus annuus, agrotis
medicina, Nosocomiis epulum, captivis lytrum, reis
solatium, puellis dos, pupillis domicilium, verecundis
pauperibus subsidium nummarium, omnibus denique
opem Mariæ Archiducis flagitantibus ingesta sint mu-
nera. Quoties ii, quos pædore, fame, pudore jam pro-
pè enectos privati parietes sepeliant, inopinato tan-
quam Dei beneficio lucem antea exosam, jamque fu-
gentem animam tenuerunt? Quoties aliqua vilis ani-
ma, cunctis nuper opibus destituta, mox per Archidu-
cem restituta, vindictæ suæ atque assertricis acclamavit:
Ad tua, Princeps, dona revixi? Denique familiaris adeo
ac germana fuit Archiduci Mariæ misericordia, ut cum
Hulstæo Principe licuerit illi dicere: *Ab infantia meâ cre-
vit mecum miseria; & de utero matris meæ egressa est me-
cum. Si despecti pereuntem, * eò quod non habuerit indumen-
tum, & absque operimento pauperem. Si non benedixerunt mi-
hi latera ejus, & de velleribus ovium, mearum calefactus est. Ita
certè multis post annis ipsa egenorum egestula, ipsi
fontium carcere, ipsa prothodochia, ipsa paupertinæ
plebis pythæa & orphanotrophia non alio quam Ma-
tris nomine Archiducem Mariam appellarunt, & ejus
mortem antea communi senæ ac lacrymis veluti suam
orbitatem ac solitudinem deplorarunt. O Rosam non
pulchram solum & formosam, sed innumeris perutilem
& fructuosam!*

Job cap. 31.
v. 18. &
segg.
* Præter
numer.

Egenorum
mater ap-
pellata.

§. IX.

10. Pru-
dencia.

Chrysostom.
3. hom. 60.
in cap. 10.
Ioh. mihi
pag. 247.

Prov. 29.
v. 14.

X. Illustis ac prædicanda semper fuit Archiducis
Mariæ Prudentia. Cujus fructum, ut decuit, pri-
mum ac maximum percipit olim Serenissimus Caro-
lus Archidux Mariæ conjux, qui magnâ voluptate ani-
mi expertus est, quam verè dixerit Chrysostomus: Ni-
hil potentius muliere bonâ & prudenti, ad instruendum & in-
formandum virum quodcumque voluerit: neque tam leniter
amicos, neque magistros, neque Principes patitur, ut conju-
gem admonentem atque consulentem. Habet enim voluptatem
quandam admonitio uxoria, cum plurimum amet, cui consuli-
tur. Multos possum asserere viros asperos & immites, per uxorem
mites redditos & mansuetos; ipsa enim si prudens erit & dili-
gens, omnes vincet, & conjugi superabit diligentiam. Hoc
igitur non solatii tantum, sed & emolumenti est marito
ab uxoris prudentiâ. Salomonis effato: *Domus & divitiæ
dantur à parentibus; à Domino autem propriè uxor prudens.*
Quid porro in illo interregno, antequam Serenissimus
Ferdinandus Archidux solenni ritu inauguraretur Prin-
ceps, quamnam prudentiam in Serenissimâ Mariâ tunc
gubernante desiderarunt provincie, quam non repe-
terint? Quamvis enim iusto & gravi motore confige-
retur, quamvis domesticarum curarum non leve pon-
dus incumberet, quamvis Turcarum vicinia ferrum,
flamma, vastitatem indiceret, adeoque inferret, quam-
vis interea tot tempestates coquerentur, Mariâ tamen
semper illud in muliere admirandum, in Principe ne-
cessarium ornamentum præstitit, Prudentiam, eamque
tam integram & exactam, ut in eâ unâ provincie aliâs
destitutæ felicitatem suam mirarentur. Et quantum
Ferdinandus Archidux etiamnum juvenis ad guberna-
culum admodum in unâ Mariæ sapientiâ, præsidii semper
collocarum esse judicavit? Quoties hæc ipsa mater intri-
cata negotiorum volumina mirâ consiliorum suorum
dexteritate retexit? Quoties altâ quadam mente im-

A pendentes rerum adversarum turbines ac procellas de-
prævidit, & quantum homini fas, etiam anteverte
Prudentissima profectò ac solertissima fuit Princeps,
cujus ea vigilantia & sagacitas animi semper emineat,
ut pro omnium incolumitate perennes sibi vigilas ipsa
videretur indixisse. *Sapiens mulier edificat domum suam.*

XI. Iustitia. Salomone teste, *initium via bonæ, iustitia
iustitiam: accepta est autem apud Deum magis, quam immola-
re hostias.* Iustitiæ, virtutis regis, plurimum semper stu-
duit Mariâ Princeps, inimicalium, pacis ac tranqui-
litaris amantissima. Hinc istud genus hominum, qui
linguas libris exercent, & sua foro vendunt jurgia, ad
acquisitas, quas potuit, juris leges semper revocatos
esse voluit. Senferunt hujus vim virtutis infelices illi
anime, quas prolixissime fort concertationes in annos &
pæne sæcula protraxerant, omnibus propè fortunis solem
evertere. Senferunt plurimam opem pupilli, viduae,
egeni, qui adversus omnem vim, fraudem, injuriam cer-

B tissimum semper acutissimum in Archiducis Iustitiâ
repererunt asylum. Parebant semper Augustæ fores non
ad querelam modò deplorandam, sed etiam ad repor-
tandum solatium, ad impetrandum auxilium. Neque id
solum eâ tempestate egit Mariâ, cum devoto ad le-
potestatis & imperii falces sustineret, Serenissimo Fer-
dinando filio nondum rerum potente, verum etiam eo
jam feliciter imperante cursum eundem tenuit, & qua-
si novam Græcio Pulcheriam dedit, singulari simul
pietate ac iustitiâ universam informans aulam. Tunc
Imperator, quod Tranquillus memorat, iustitiæ tenax
nulli civium quidquam ademittit, alieno potius abli-
nuir. In ceteris verò desideris omnium hominum id
obstinatissime tenuit, ne quem sine spe dimitteret.
Quin & domesticis admonentibus, quam liberalius pol-
liceretur, quam præstare posset: Non oportere, ait,
quempiam à sermone Principis tristem discedere. Hæc
Archiduci Mariæ ex æquo convenire affirmaverim: ne-

C que verò tantum nemini quidquam ademittit, & alieno
abstinuit, quod Iustitiæ, sed & sua ultro dedit, quod
liberalitatis est; ita porro suum cuique jus distribuit, ut
ab eâ nemo molestus recesserit. Optinè dixit Cyprianus
iustitia regis (nos, Iustitia Archiducis) *genti munimen-
tum, gaudium hominam, egenorum solatium.* En Rosam
mille vultibus paratam.

XII. Fortitudo & Constantia. Quot Fortitudinis &
Constantiæ, quamque illustria vivens moriens Mariâ
Archidux trophæa sibi posuerit, viderunt multi, dice-
runt nonnulli, mirati sunt universi. Stetit hæc Herois
mediâ inter tot suorum funera. Stetit Archidux, nec ad
parentum, fratrum, sororum mortes concidit. Vidit
hæc mater sex liberos suorum obitu immaturo tolli,
clausitque iis oculos inversâ lege naturæ, à quibus suos
extremum claudi cupiebat; hæc quidem acerbe sensit,
nec tamen in saxum obrigit, mariti manes composuit,
nec luctu indecoro victa est, nec in flammâ desiluit, ut

D Indorum feminae ad maritum mortuum jam crema-
tum; & nec pariet caput impexit, nec ejulatus nuntio
quam desituros edidit, ut Pericles filio Paralo defun-
cto; nec ardentes ore carbones hausit, ut Portia Ma-
catonis filia; nec cineres extincti conjugi bibit, ut
Mausoli Artemisia. Quid hæc dico? Nihil à sanguinis gra-
dignitate, nihil à virtutis opinione, nihil à religionis gra-
vitate alienum admittit aut indignum. Prætermittit ex-
lamitates publicas, insultus hostium, incursiones Tur-
carum, patriæ pericula, finium vastationes, municio-
nes occupatas, expeditiones nostrorum insulas, inte-
stina dissidia, flammaram & sanguinis confusionem,
tumultus propinquos, & ceteram malorum illadem, ad
quæ velut ad Lydium lapidem Mariæ constantia præ-
clarum sui periculum fecit. Quidquid enim vel ad casti-
gandas noxas, vel ad virtutem existimandam, vel ad
probendam patientiam vi superum in illam irruit

totum ejus Constantia & Fortitudo excepit, toleravit, vicit. Quamvis enim non ad omnem malorum varietatem profusus occalluerit, quod & Job de seipso fassus; Nec fortitudo lapidum, inquit, fortitudo mea, nec caro mea aenea est; animum tamen praelentissimè sibi semper fortitudine ita obfirmavit Maria, ut in adversis omnibus cum eodem Jobo tam fortiter quàm constanter dixerit: Sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum. Tot scilicet decursum fluctus in scopulum Marpesium illidebantur. Solùm in tanto tor ærumnarum impetu generosius interdum gemitus excutebatur: Hem! ut gravior hic casus me premit! Premebat tantum, non opprimebat. Animus invictus inter tot obstantia elucebatur ad alta, & ad sui originem Deum, cui sese suamque voluntatem omnem pietissimè Princeps ex toto submittit. Hanc infractam Christianæ fortitudinis palmam non tantum toto vitæ curriculo, sed etiam inter acutissimos letalis morbi dolores retinuit Maria. Horrorem mortis jam antè diuturnâ, ut opinor, consuetudine depoluerat. Quâ in re illud argumentum est: Mortualem vestem, quâ operiri voluit moribunda, annis aliquot ante mortem in obferatâ arcuâ, quocunque tandem terrâ marivæ pergeret, secum circumferebat, ut nunquam non in oculis & ad manum esset certum mortis speculum atque hortamentum. Quod & Maximilianum I. Austriacum Imperatorem fecisse constat, qui triennio ante mortem capulum funebrem quacunque iter faceret, circumvexit, ut assiduo hoc spectaculo ad cogitationem mortis identidem se revocaret. Quod Archiducem Mariam emulâri voluisse non ambigendum. Sed multos ea cistula decepit, qui cum observarent eam suæ dominæ adeo cordi esse, nescio quid auri & cimeliorum latitare suspicabantur. Cùm interim in illâ unum suæ mortis instrumentum & ornamentum frequenter Archidux intueretur, & ad hoc speculum meditando, de supremâ vitæ periodo seipsam commonefaceret, unâque has exuvias exosculata cælum suspiraret. Felicissima vitæ clausula hanc mortis præmeditationem secuta est. Etenim fugiente jam animâ contentè rogavit, ut sibi voce præterit illa precato: Anima Christi sanctifica me. Precatiuncula tota hæc est: Anima Christi sanctifica me, corpus Christi salva me, sanguis Christi inebria me, aqua lateris Christi lava me, passio Christi conforta me. O bone IESU exaudi me, intra tua vulnera absconde me; ne permittas me separari à te, ab hoste maligno defende me, in horâ mortis meæ voca me, & jube me venire ad te, ut cum sanctis tuis laudem te in sæcula sæculorum. Hæc suprema merant orantis & expirantis verba. a Vespasianus Cæsar olim dixerit, Imperatorem stantem mori oportere. b Nos rectius affirmamus, Christianum orantem, & ad regnum Christi aspirantem oportere mori.

Huc, Lector, nostram dictionem c duxit Contemptus Mundi. Mundum Archidux Maria sui semper simillima, tum totâ vitâ, tum etiam post mortem ipsam generosissimè contempsit. Nam viva distinctè jussit cadaver suum altâ nocte pauculis deducantibus, unâ alterâve face prælucente, obscuro atque obducto carpento, in ædes divæ Claræ tumulandum deportari. Religio fuit à supremis ejus imperiis discedere. Ita vel mortua inanissimas mundi pompas exemplo taciturno damnavit. Nam avitas majorum imagines, regia utriusque gentis stemmata, pullatos Palatinorum cuneos, Serenissimos vero luctu palam atratos, omnem denique Angustalis funeris apparatus Humilitas & Mundi Contemptus excluderunt. Totum hoc officii genus nodi & silentio commissum. Repeto, quod supra dictum: Hæc verè summa est sapientia, per Contemptum Mundi tendere ad regna cælestia. Sed jam ad Actiones, quas Mundi Contemptus parit, progredimur.

ACTIONES CONTEMPTVS MVNDI.

1. Contemptus Mundi omnium primò vinculum cognati sanguinis conatur rumpere. Mundum non sprexit, qui patrem aut matrem, qui fratres aut sorores, qui cognatos aut amicos plus Christo diligit. Hoc vinculum arctum & robustum est, sed omnino rumpendum est ab eo, qui spernere vult mundum, & sequi Christum. Nota vox Domini est: Qui amat patrem aut matrem plus quàm me, non est me dignus, & qui amat filium aut filiam super me, non est me dignus; & qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus.

2. Contemptor Mundi conscientiam curat, non famam: non enim attendit quis ab aliis dicatur esse, sed quis sit. Contemptor Mundi occasione & causam malæ famæ non præbet, si tamen ea nihilominus mala sit, parum id curat, modò conscientia sit bona. Non enim famæ vivit, sed conscientia; & magnis passibus Apostolum sequitur præeuntem per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam.

3. Contemptor Mundi in rebus omnibus pompam odit & fugit. Sunt qui suæ suppellectili, qui suis vestibus, qui suis actionibus, qui rebus suis omnibus pompam induant. Has pompas contemptor mundi detestat & arcer. Nec nuptiarum, nec funerum, nec sacrorum, nec triumphorum pompas laudat; plerumque nec spectare quidem dignatur. Et quemadmodum mundi amatores hoc unice ambiunt, sui muneris functione ut pompæ plena sit, ut illis, ut splendida, ut habeat summam speciem ac dignitatem: ita mundi contemptores planè contrarium omni studio querunt, splendorem ac magnificentiam remis & velis fugiunt. Et hinc

4. Contemptor mundi cupit latere, amat nesciri, & nihili fieri. Sint, ait, alii corpora, modò ego sum umbra taciturno pede inspersens parieti: Bene vixit, qui bene latuit.

5. Contemptor Mundi tamen claris ac splendidis natalibus sit ortus, non solum tamen generis sui claritudinem & splendorem non effert, non ostentat, non prædicat, sed nec mentionem illius facit, nisi cogatur; non ille avorum & proavorum, non abavorum aut atavorum, non tritavorum aut tetraavorum facinora unquam in digitos mittit, quidquid prolapiam & stemmata spectat, tanquam superbæ ramum amputat. Quod si familiæ sit obscuræ & abjectæ, non ideo minores gerit animos, nec rusticos aut mendicos parentes erubescit. Gaudet se plures modestiæ causas habere.

6. Contemptor Mundi nec aurum acervat, nec gemmis insidiatur, nec alia, quibus hominum opinione pretium ponitur, anxie conquirat. Intra paupertatis suæ limites se continet, illudque sibi assidue occinit: Sat dives est, cui bona conscientia est.

7. Contemptor Mundi puritas carnis voluptates ut sædissimam nocentissimamque pestem execrat & repellit. Scit enim, quos soleat habere comites voluptas. Nam ubi hæc pestilens domina, ibi & famuli & ancillæ illius, mæstitia, dolor, pœnitentia, morbus, turpitudine, dedecus, & omne vulgus malorum. Habeat hunc comitatum cui placet. Cui Christus incipit dulcescere, ei necessitiam, mihi est amarescere mundum.

8. Verus Mundi Contemptor nec mulcetur blanditiis, nec terretur minis, non laude nec vituperatio movetur, non odio nec favore trahitur. Gratia Dei est illi omnium loco, & longè charior omnibus. Cum Paulo Philipp. c. 3, talis libere proclamatur: Hæc omnia arbitratus sum ut sperem, ut Christum lucrificarem. Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.

9. Verus Contemptor Mundi, illud corde & ore promptissimum habet: Portio mea in terrâ viventium. Hic talis in mundo supra mundum esse didicit, & ut mundum constanti odio declinet, animo assidue versat hæc Apostolorum monita: Nolite diligere mundum, neque ea quæ

Iacob. c. 4. que in mundo sunt. Quicumque voluerit amicus esse seculi huius, inimicus Dei constituitur. Ex oia mundo, chara Deo.

CAPVT XIII.

Rosa Cornea, seu, Fortitudo.

Prov. c. 31. **S** Alomon olim anxiam sedulitate proclamat: Mulierem fortem quis inveniet? Et petinde ac si reperisset quæsitam: Procul, inquit, & de ultimis finibus pretium ejus, non de terrâ, non de infimo & terris proximo celo, sed de summo & supremo. Addit: Fortitudo & decus indumentum ejus.

S. Tho. 2. 2. q. 123. art. 3. Theologorum Sol Thomas Aquinas: Fortitudo, inquit, principaliter est circa timores difficilium rerum, que retrahere possunt voluntatem à sequela rationis. Oportet autem hujusmodi rerum difficilium impulsu non solum firmiter tolerare, cōhibendo timorem, sed etiam moderatē aggredi.

Fortitudinis duplex brachium: osseum & ferreum. Hinc convenienter admodum Fortitudini duo assignamus brachia, osseum & ferreum: ex osse lævum, & ferro dextrum est; illud Aggressus, istud Tolerantia dicitur. Labores omnes, omniæque adversa, cruciatus omnes, ipsamque mortem Tolerantiā perferimus, atque hoc dextrum est brachium, idque ferreum, subinde & adamantinum. Sinistrum autem osseum Aggressus est, quo difficilia quæque ardua viriliter suscipimus perficienda. De geminis his brachiis, quorum differentia probabilis nota, post inspectum regie Virginis exemplar plura erunt dicenda.

§. I.

Virgo Deipara his brachiis supra humanam conditionem longe robustissima quæ non fecit, tulitque? Ferreo quidem dextroque brachio paupertatem pertulit voluntariam, & sanè ærumnosam tum domi, tum peregre. Quam laboriosa fuerunt Virginis beatissimæ itinera per Judææ montes in Hebron, inde in Nazareth, Capharnaum, Bethlehem, Egyptum; toties in Galileam, toties in sanctam civitatem Hierusalem? quid doloris non sentit è consensu seu miseratione in filium? Audiit atrocissimas in filium voces jactari, audiit illum contumeliis, irrisoribus, probis affici: nec solum audit ab universâ plebe. Crucifige, Crucifige clamari, & furiosè ad mortem postulari, ipsa etiam suis oculis vidit suum sanguinem, filium suum ex alto spectandum sitti, flagellis cæsum, spinis redimitum, ludicro ostro amictum; vidit ipsa sub cruce fatiscentem, in Golgothâ confcendentem; vidit denique in cruce pendentem, undique vulneratum, morientem. Hic illa sub cruce non fracta jacuit, sed pectore virili stetit. Clarissimè ille ocellus Domini Joannes: Stabant autem, inquit, juxta crucem Jesu mater ejus, &c. Ruere tunc videbantur omnia, stetit tamen Maria. Ipsa olim columnæ celi ruebant Angeli, stetit Maria: corruit ad arborem Adam, stetit ad crucem Maria: primores Martyrum Apostoli corruerunt, stetit Maria. Sol extingui, sidera mori, montes cadere, terra deficere, totum tunc cælum videbatur ruere, stetit Maria; omnia irati Numinis manu fulminari credebantur, stetit tamen Maria. Fractus putabatur illabi orbis, stetit nihilominus Maria. Virgineo pectore hærebatur gladius & torquebatur, & tamen stetit Maria. Stantis in cælo Solis maximum olim prodigium fuit, sed majus hic matris juxta patibulum stantis, cui fixus pendebat filius.

Vespasiani scitum est, Imperatorem decere stantem mori. Nec aliter dixero. Et Imperatricem decet mori stantem. Stetit hæc virgo inter omnes feminas verè Imperatrix, stetit cum filio crucifixa, cum filio mortua. Ita nimirum animo dolores filii combiberat, ita cruciatus illius sentiebat, ut dici potuerit filio suo commori. Ad arborem scientiæ boni & mali sic stetit Eva, ut nos posterii ceciderimus omnes: stetit Maria ad arborem mortis, & fructum nobis præbuit vitæ, stetit discipulis &

Statio Evæ ad arbore scientiæ boni & mali fuit nobis

A amicis aliis, qui tanta promiserunt, dilapsis. Stetit, inquit, cordis dolor & amor pugnabant: dolor deiecit, occidit; amor vicit, erexit, stare fecit. Etenim non tantum sumus, sed fortissimus hic amor exiit, & constantissimus spe rediit in vitam filii plenius. Stetit publice, stetit inter tot hostes, stetit non eminus, sed juxta crucem, ut ab omnibus agnosci potuerit crucifixi mater. Et quomodo tandem geminæ hæc spicæ, Maria & Joannes, horribilissimam hanc grandinem, quæ concussit orbem, evaserunt?

Stetit hæc virgo, dum illius pectus rimaretur non unus gladius. Quotquot in corpore filii spina, clavi, vulnera, crucis rivuli, toggladii per matris oculos & aures penetrarunt. Dictum Caligula fuit: Sic feri, ut non le sentiat. Mori se sensit & filius, & mater: cujus si animam spectes, cum filio flagris cæsa, rubis cincta, in crucem elata, lancea confossa est, & tamen juxta crucem stetit.

Expende quæso stationem istam, apice stantem non sedentem, non discurrentem, non jacentem; stetit, & oculos per omnia filii membra, per omnia vulnera attentissimos volutabat, stetit tanquam depictura filium: depinxit certè in suomet pectore, & hanc morientis effigiem semper retinuit.

Stetit non murmurans, neminem accusans, nec vindictam spirans, nec verbulo Dei providentiam violans, nec signum impatientie vel minimum monstrans, nec mali quidquam mortalium ulli imprecans. Stetit non tam in monte Calvarie quam Ætnæ: mediis stetit ignibus, præsertim cum illud audiret, Ecce filius tuus, ecce mater tua, ter tua. Hic ignis, hic gladius cor virginis partit, ignis amoris, gladius doloris.

Stetit & vidit, non tam filium, quam hominem leprosum, & percutsum à Deo, virum despectum & noxiosum virorum, virum dolorum, & scientem infirmitatem, cuius vultus absconditus & despectus. Stetit, ut mater altare solet filio ægrotanti. Æterna Sapiencia Deo se adhibuisse commemorans in mundi fabrica: Quando, inquit, perit parabat celos aderam, quando certâ lege & gyro vallabat abyssos. En mater in orbis restoratione adest, cum in cruentâ trabe referat cælum filius, cum ruinosa mundi fundamenta triplici clavo firmaret, adfuit mater, & adstetit inconcussa.

Querere hic liceat. O mater verè fortis, verè admirabilis, quomodo tandem adstare potes ad hoc mestissimum spectaculum? Nunquid oculi tui firmiores sunt & ardentes quam oculi Solis? Sol oculos suos avertit, ne Dominum suum cernat morientem, tu verò tuos aperis, ut videas filium cum morte lætantem. Nunquid, o mater, tu minus cognata es huic crucifixo viro, quam Luna? hæc, velato vultu, lugubrem induta pallam currit avia, ne conditiorem videat expirantem, tu accurris; & sanguinem tuum intueris stillantem deficientem. Tremat terra, dissiliunt saxa, ad ruinam inclinant omnia, tu tamen stas erecta. Nunquid cor tuum terrâ insensibilis, faxis durius?

§. II.

Stetit itaque hæc mater, & talia vidit audivique, qualia non vidit & audiit ulla mater. Stetit, ut eam nec vita nec mors deicere aut inde avellere potuerit. Non eam Judæorum furor, non militum Romanorum sevitia, non plebis impudentia potuerunt à cruce avertere. Mille telis impetebant eam linguæ, mille audit maledicta, & tamen stetit inter tot molossos, tot inter leones, qui unicuique illius agnellum maledicis dentibus lacerarunt.

Stetit hæc mater in irato mari mediis cruciatum procellis. Stetit solo Deo nixa, cui & gratias egit pro tanto acerbissimi doloris cumulo, quem ut certissimum singularis ac eximii favoris signum agnovit. Stetit divinæ voluntati devotissima, ad hanc oculos constantia immobili affixit, divinæ se voluntati centies iterumque centies